

PRESUDA SUDA

od 30. lipnja 1966.(*)

U predmetu 56/65,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 177. Ugovora o osnivanju Europske ekonomske zajednice koji je Sudu uputio cour d'appel de Paris (Žalbeni sud u Parizu, Francuska) (prvo vijeće), u postupku koji se vodi pred tim sudom između

SOCIÉTÉ TECHNIQUE MINIÈRE (L.T.M.)

i

MASCHINENBAU ULM GMBH (M.B.U.)

o tumačenju:

1. članka 85. stavka 1. Ugovora o EEZ-u i uredbi donesenih za njegovu primjenu;
2. članka 85. stavka 2. navedenog Ugovora,

SUD

u sastavu:

Ch. L. Hammes, predsjednik, L. Delvaux, predsjednik vijeća, A. M. Donner, A. Trabucchi i R. Lecourt (izvjestitelj), suci,

nezavisni odvjetnik: K. Roemer,

tajnik: A. Van Houtte,

donosi sljedeću

PRESUDU

Presudom od 7. srpnja 1965., koja je sljedećeg 19. studenoga bila dostavljena Sudu Europskih zajednica, cour d'appel de Paris (Žalbeni sud u Parizu, Francuska) (prvo vijeće) uputio je Sudu Zajednice prethodna pitanja na temelju članka 177. Ugovora o EEZ-u o tumačenju članka 85. navedenog Ugovora.

Pitanja glase:

„1. Kako treba tumačiti članak 85. stavak 1. Rimskog ugovora i uredbe Zajednice donesene za njegovu provedbu u vezi sa sporazumima za koje je izostala obavijest i kojima se uz davanje ,isključivog prava prodaje’

- koncesionaru ne zabranjuje ponovni izvoz robe koju je nabavio od davatelja koncesije na bilo koja druga tržišta EEZ-a;
- davatelj koncesije ne obvezuje da svojim koncesionarima u drugim zemljama zajedničkog tržišta zabrani prodaju svojih proizvoda na području za koje je prvenstveno odgovoran koncesionar s kojim je sklopljen sporazum;
- ne ograničava pravo trgovaca i potrošača iz države koncesionara da se opskrbljuju putem paralelnog uvoza od koncesionara ili dobavljača iz drugih zemalja zajedničkog tržišta;
- od koncesionara zahtijeva da prije prodaje strojeva koji vjerojatno konkuriraju robi na koju se odnosi koncesija pribavi suglasnost davatelja koncesije?

2. Znači li izraz ‚ništav‘ iz članka 85. stavka 2. Rimskog ugovora da je ništav cjelokupni sporazum koji sadržava klauzulu zabranjenu člankom 85. stavkom 1., ili ništavost može biti ograničena samo na zabranjenu klauzulu?”

Nadležnost Suda

Société Technique Minière, stranka u postupku koji se vodi pred cour d'appel de Paris (Žalbeni sud u Parizu), , prigovara tom sudu da naizgled postavlja pitanja o tumačenju, a u stvari postavlja pitanja o primjeni koja su u isključivoj nadležnosti nacionalnih sudova.

U skladu s člankom 177. Ugovora, Sud je nadležan odlučivati o prethodnim pitanjima koja se tiču tumačenja i valjanosti akata institucija Zajednice. Istim se člankom predviđa da bilo koji sud države članice može zatražiti od Suda da odluči o takvom pitanju „ako smatra da je odluka o tom pitanju potrebna kako bi mogao donijeti presudu”. Stoga se Sud ne može uplitati u ocjenu razloga zbog kojih nacionalni sud smatra to potrebnim. Iako Sud nije nadležan za razmatranje primjene Ugovora na pojedinačni predmet, on može iz elemenata predmeta izlučiti samo ona pitanja o tumačenju ili valjanosti koja su u njegovoj nadležnosti. Osim toga, potreba za postizanjem korisnog tumačenja spornih odredaba opravdava to što nacionalni sud formulira pravni okvir unutar kojeg treba uslijediti zatraženo tumačenje. Sud stoga može iz pravnih elemenata koje je opisao cour d'appel de Paris (Žalbeni sud u Parizu) izvući pojedinosti potrebne za razumijevanje postavljenih pitanja i za pripremu primjerenog odgovora.

Prvo pitanje u vezi s tumačenjem članka 85. stavka 1.

Od Suda je zatraženo tumačenje članka 85. stavka 1. u vezi sa „sporazumima za koje je izostala obavijest” i kojima se, pod određenim uvjetima, daje „isključivo pravo prodaje”.

Izostanak obavijesti

Kako bi u skladu s člankom 85. stavkom 1. Ugovora bio zabranjen kao nespojiv sa zajedničkim tržištem, sporazum među poduzetnicima mora ispunjavati određene

uvjete, koji ovise manje o pravnoj prirodi sporazuma nego o njegovim učincima na „trgovinu među državama članicama” i na „tržišno natjecanje”.

Stoga, kako se članak 85. stavak 1. temelji na ocjeni učinaka sporazuma iz dva aspekta koji se tiču ekonomske procjene, ne može ga se tumačiti tako da se njime uvodi bilo kakva vrsta prethodne odluke u vezi s kategorijom sporazuma određenom njihovom pravnom prirodom. Stoga sporazum kojim proizvođač povjerava prodaju svojih proizvoda na određenom području jednom jedinom distributeru nije automatski obuhvaćen zabranom iz članka 85. stavka 1. Međutim, takav sporazum može sadržavati elemente navedene u toj odredbi, zbog određenih činjeničnih okolnosti ili zbog strogosti klauzula kojima se štiti isključiva prodaja.

Budući da se uredbama br. 17/62 i 153/62 ne mogu ni na koji način proširiti zabrane iz članka 85. stavka 1., sporazum ne može biti automatski ništav zbog činjenice da Komisija nije bila o njemu obaviještena, kako je predviđeno tim uredbama. Moguć je samo eventualni učinak u pogledu izuzeća iz članka 85. stavka 3., ako se kasnije utvrdi da je taj sporazum obuhvaćen zabranom utvrđenom u članku 85. stavku 1. Zabrana takvog sporazuma ovisi samo pitanju sadržava li sporazum, uzevši u obzir okolnosti predmeta, objektivno gledano, elemente koji čine navedenu zabranu iz članka 85. stavka 1.

Potreba za sporazumom „među poduzetnicima”

Kako bi bio obuhvaćen ovom zabranom, sporazum mora biti sklopljen među poduzetnicima. Člankom 85. stavkom 1. ne razlikuje se jesu li stranke na istoj razini (takozvani „horizontalni” sporazumi) ili na različitim razinama (takozvani „vertikalni” sporazumi) u gospodarskom procesu. Stoga sporazum koji sadržava klauzulu o „davanju isključivog prava prodaje” može ispunjavati ovaj uvjet.

Učinci na trgovinu među državama članicama

Sporazum također mora biti takav da „može utjecati na trgovinu među državama članicama”.

Ova odredba, koja je pojašnjena uvodnim dijelom članka 85. koji se odnosi na sporazume ako su „nespojivi sa zajedničkim tržištem”, usmjerena je na utvrđivanje područja primjene zabrane određivanjem uvjeta da se može pretpostaviti da postoji mogućnost ometanja uspostave jedinstvenog tržišta među državama članicama. U stvari, ometanje tržišnog natjecanja uzrokovano sporazumom obuhvaćeno je zabranama iz prava Zajednice iz članka 85. u mjeri u kojoj sporazum može utjecati na trgovinu među državama članicama, dok u suprotnom slučaju nije obuhvaćen tim zabranama. Kako bi ovaj uvjet bio ispunjen mora biti moguće predvidjeti dostatnim stupnjem vjerojatnosti, na temelju skupa objektivnih pravnih ili činjeničnih elementa, da predmetni sporazum može izravno ili neizravno, stvarno ili potencijalno, utjecati na sustav trgovine među državama članicama. Stoga, kako bi se utvrdilo je li sporazum koji sadržava klauzulu o „davanju isključivog prava prodaje” obuhvaćen područjem primjene članka 85., potrebno je razmotriti može li on dovesti do zatvaranja tržišta određenih proizvoda među državama članicama i time otežati isprepletenost trgovine koja se Ugovorom želi ostvariti.

Učinci sporazuma na tržišno natjecanje

Konačno, kako bi predmetni sporazum bio obuhvaćen zabranom iz članka 85. stavka 1., on mora imati kao svoj „cilj ili posljedicu sprečavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišnog natjecanja na zajedničkom tržištu”.

Činjenica da ovo nisu kumulativni, nego alternativni zahtjevi, što pokazuje veznik „ili”, dovodi ponajprije do potrebe razmatranja točne svrhe sporazuma u gospodarskom kontekstu u kojem se treba primjenjivati. Ovo narušavanje tržišnog natjecanja iz članka 85. stavka 1. mora proizlaziti iz svih ili nekih klauzula samog sporazuma. Međutim, kada se analizom navedenih klauzula ne utvrdi da je utjecaj na tržišno natjecanje dovoljno štetan, valja ispitati posljedice sporazuma te potom, kako bi bio obuhvaćen zabranom, utvrditi postoje li takvi čimbenici koji pokazuju da je tržišno natjecanje uistinu u velikoj mjeri spriječeno, ograničeno ili narušeno.

Predmetno tržišno natjecanje treba tumačiti u stvarnom kontekstu u kojem bi ono postojalo kada ne bi bilo spornog sporazuma. Sumnja u postojanje narušavanja tržišnog natjecanja može se posebno pojaviti ako se pokaže da je navedeni sporazum uistinu potreban za prodor poduzetnika na novo područje u kojem prije nije djelovao. Stoga, kako bi se ocijenilo treba li sporazum koji sadržava klauzulu o „davanju isključivog prava prodaje” smatrati zabranjenim zbog njegovog cilja ili učinka, treba uzeti u obzir posebno prirodu i ograničenu ili neograničenu količinu proizvoda obuhvaćenih sporazumom, položaj i važnost davatelja koncesije i koncesionara na tržištu predmetnih proizvoda, izoliranu prirodu spornog sporazuma ili, alternativno, njegov položaj u nizu sporazuma, strogost klauzula namijenjenih za zaštitu isključive distribucije ili, alternativno, mogućnosti drugih trgovačkih tokova u vezi s istim proizvodima putem paralelnog ponovnog izvoza i uvoza.

Drugo pitanje koje se odnosi na tumačenje članka 85. stavka 2.

Člankom 85. stavkom 2. predviđa se da su „svi sporazumi ili odluke zabranjeni na temelju ovog članka ništavi”.

Ova odredba koja je namijenjena kako bi se osiguralo poštovanje Ugovora može se tumačiti samo u odnosu na njezinu svrhu u pravu Zajednice i mora biti ograničena na taj kontekst. Predmetna ništavost primjenjuje se samo na one dijelove sporazuma na koje se odnosi zabrana ili na sporazum u cjelini ako su ti dijelovi neodvojivi od samog sporazuma. Slijedom navedenog, bilo koje druge odredbe sporazuma na koje se zabrana ne odnosi i na koje se stoga ne primjenjuje Ugovor nisu obuhvaćene pravom Zajednice.

Troškovi

Troškovi nastali za Komisiju Europskih zajednica, koja je Sudu podnijela svoja očitovanja, ne nadoknađuju se. Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred cour d'appel de Paris (Žalbeni sud u Parizu), na tom je sudu da odluči o troškovima postupka.

Na temelju postupovnih akata,

saslušavši izvješće suca izvjestitelja,

saslušavši očitovanja stranaka u glavnom postupku i Komisije Europske ekonomske zajednice,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika,

uzimajući u obzir članak 85. i 177. Ugovora o Europskoj ekonomskoj zajednici,

uzimajući u obzir Protokol o Statutu Suda Europske ekonomske zajednice,

uzimajući u obzir Poslovnik Suda Europske ekonomske zajednice,

SUD

odlučujući o pitanjima koja mu je uputio cour d'appel de Paris (Žalbeni sud u Parizu), presudom tog suda od 7. srpnja 1965., odlučuje:

Kao odgovor na prvo pitanje

Sporazumi koji sadržavaju klauzulu o „davanju isključivog prava prodaje” ne sadržavaju nužno po svojoj prirodi elemente nespojive sa zajedničkim tržištem kako je navedeno u članku 85. stavku 1. Ugovora.

Međutim, sporazum te vrste može, razmatran sam za sebe, sadržavati te elemente zbog određenih činjeničnih okolnosti ili zbog određenih klauzula, kada su ispunjeni sljedeći uvjeti:

- 1. Sporazum koji sadržava klauzulu o „davanju isključivog prava prodaje” mora biti sklopljen između poduzetnika, bez obzira na njihove položaje u različitim razinama u gospodarskom procesu.**
- 2. Kako bi se na sporazum primjenjivao članak 85., on mora biti takve prirode da na temelju skupa objektivnih pravnih ili činjeničnih elemenata i uzimajući u obzir ono što se može razumno predvidjeti, postoji opasnost da bi mogao izravno ili neizravno, stvarno ili potencijalno utjecati na sustav trgovine među državama članicama, koji bi mogao ometati uspostavu jedinstvenog tržišta među državama članicama.**

U tom smislu treba posebno valja ispitati može li sporazum dovesti do zatvaranja tržišta određenih proizvoda među državama članicama.

- 3. Sporazum mora imati kao svoj cilj ili posljedicu sprečavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišnog natjecanja na zajedničkom tržištu.**

Kada se razmatra cilj sporazuma o isključivoj distribuciji, zaključak mora proizlaziti iz svih ili iz nekih klauzula samog sporazuma.

Ako ti uvjeti nisu ispunjeni, valja ispitati i posljedice sporazuma i one moraju opravdati zaključak da se tim sporazumom u značajnoj mjeri sprečava ili ograničava ili narušava tržišno natjecanje.

U tom smislu posebno valja ispitati strogost klauzula kojima se daje isključiva distribucija, prirodu i količinu proizvoda obuhvaćenih sporazumom, položaj davatelja koncesije i koncesionara na tržištu predmetnih proizvoda i broj stranaka tog sporazuma ili, ako je primjereno, drugih sporazuma koji čine dio istog sustava.

Kao odgovor na drugo pitanje

Ništavost iz članka 85. stavka 2. primjenjuje se na sve odredbe sporazuma koje su nespojive s člankom 85. stavkom 1.

Posljedice ove ništavosti za sve druge elemente sporazuma nisu obuhvaćene pravom Zajednice.

Cour d'appel de Paris (Žalbeni sud u Parizu), treba donijeti odluku o troškovima ovog postupka.

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourg u 30. lipnja 1966.

[Potpisi]

---

*Jezik postupka: francuski